

Sämikielâ stivrimjuávkku	3/2023
Lasetiätu	Lahtos Sämitigge uáivil (labdos 1), nuorttâlij sijdâčuákkim uáivil (labdos 2), Sämitige nuorâiräädi uáivil (labdos 3), sämikielâ stivrimjuávkku iävtut tooimâid sämikielâlij mielâtiervâsvuotâpalvâlus âi finnimvuodâ turviimân (labdos 4). Dno 00/00.00.00/0000
[23.5.2023.]	almolâš
Uásádâh	
Rähtee	Tuuli Miettunen

Sämikielâ stivrimjuávkku 3/2023

Äigi	23.5.2023 tme 10.00
Saje	Zoom
Mieldi	saavâjođetteijee Niittyvuopio-Valle Laura (Kuáv) Niittyvuopio Anni-Sofia (Čiž) Keskitalo Pigga (Kuáv) Tapiola Uula (Kuáv) Aikio Ara (SDP) Lukkari Sammol (Kok) Mikkola Juha-Pekka (VS) Anna-Katariina Feodoroff (Nuorttâlij sijdâčuákkim) Marko Tervaniemi (Sämitigge) Klemetti Näkkäljärvi (Sämitigge) Terhi Harju (Sämitigge)

Petra Magga-Vars (Sämitigge)

Ristenrauna Magga (Sämitigge)

Tuuli Miettunen, oovdânpyehtee, vt.

ovdedemhovdâ, sämikielâliih já

kulttuurmiäldásiih palvâlusah

Sara Keränen, čuákkim čälee,

kielâpargee

Anna Lumikivi, kielâpargee

1§ Čuákkim lavâlâšvuotâ já meridemvâldâlâšvuotâ

142 § Toimâorgan meridemvyevih

Toimâorgan puáhtá kiedâvuššâđ ääši eidusii čuákkimistis, mast čuákkim uásálisteeh láá mielđi čuákkimsaajeest. Eidusii čuákkimist pyehtih kevttid šleđgâlii äššihaldâšem- teikâ jienâstemvuáhâduv. Muulsâivtulávt pyehtih čuákkimistid šleđgâlii toimâmpirrásist, moos uásivâldeeh uásálisteh šleđgâlii ohtâvuodâin (šleđgâlâš čuákkim). Toimâorgan puáhtá meiddei toohâđ miärâdâsâid kiddâdum šleđgâlii meridemmonâttâlmist ovdil čuákkim

(šleđgâlâš meridemmonâttâllâm). Kuávlustivrâ teikâ virgehaldâšeijee, kiäm tot lii nomâttâm, västid, ete teknisiih piergâseh, vuáhâduvah já tiätujotolâhohtâvuodâh, maid šleđgâlii čuákkimáid já šleđgâlii meridemmonâttâlmân taarbâš, láá ääigitásásiih já tiätutorvoliih vuovijn, maid laavah väätih.

143 § Šleđgâlâš čuákkim

Toimâorgan puáhtá čuákkimistid šleđgâlávt. Kiddâdum šleđgâlii čuákkimân puáhtá uásálistid tuše taggaar saajeest, mast syeligâsâst toollâmnáál tiäđuid já čuákkim savâstâlmijd iä pyevti ulguupiäláliih kuullâđ ige uáiniđ.

145 § Čuákkimäigi já -saje

Toimâorgan meerrid čuákkimijdis ääigi já saje. Čuákkim tuálloo meiddei, jis saavâjodetteijee ana čuákkim taarbâšlâžžân teikâ eenâbloho toimâorgan jesâniijn taha saavâjodetteijei iävtuttâs čuákkimistmist almottum ääši kiedâvuššâm tiet. Talle saavâjodetteijee meerrid čuákkimääigi. Saavâjodetteijee puáhtá agâstâllum suujâst maassâdkeessiđ čuákkim.

146 § Čuákkimpovdiittâs

Čuákkimpovdiittás addel saavâjođetteijee teikâ jis sun lii iästulâš te vârisaavâjođetteijee. Čuákkimpovdiittásâst kalga almottiđ čuákkim ääigi já saje sehe aašijd, moh láá kiedâvuššâmnáál. Čuákkimpovdiittásâst kalga muštâliđ, maid toimâorgaan meridemvuovijd mon-uv ääši peht kyerih. Jis ääši kiedâvušeh šleđgâlii meridemmonâttâlmist, kalga povdiittásâst almottiđ, mon räi ääši kalga kiedâvuššâđ šleđgâlávť. Äššilisto, mii siskeeld čielgim aašijn, moh láá kiedâvuššâmnáál já iävtuttásâid toimâorgaan miärádâssân, vuolgâttuvvoo čuákkimpovdiittás mielđi. Eromâš suujâst äššilisto teikâ ovtâskâs ääši čielgim já miärádâsiävtuttás pyehtih vuolgâttiđ maŋeláá. Äššilisto lahtosijd já miäldusmateriaal vuolgâtteh äššilisto fáarust kuorâttállâm mielđ, ko árvuštâleh toimâorgaan jesânij tiäđu-uázžumtáárbuid. Jis äššilistoost, lahtosijn teikâ miäldusmateriaalist láá tiäđuh, maid kalga toollâđ syeligâsâst, äššiliiston čálloo tiäťu syeligâsstolâmist.

Čuákkimpovdiittás vuolgâttuvvoo jesânáid já iärásâid, kiäin lii mielđiorroomvuogâdvuotâ teikâ -kenigâsvuotâ, vuovijn, mon toimâorgaan meerrid. Sämikielâ lävdikode čuákkimpovdiittásah já äššilistoh vuolgâttuvvojeh suomâkielân já sämikieláid.

147 § Šleđgâlâš čuákkimpovdiittás

Čuákkimpovdiittás, äššilisto, lahtosijd já miäldusmateriaal pyehtih vuolgâttiđ šleđgâlávť. Talle kuávlustivrâ teikâ virgehaldâšeijee, kiäm tot lii nomâttâm, västid tast, ete teknisiih piergâseh, vuáhâduvah já tiätujotolâhohtâvuođah, maid taas taarbâš, láá kevttimnáál.

Laahâ pyereestvaijeemkuávlust 108 § 2-3 mom: Eres toimâorgaan ko kuávluváldustivrâ lii meridemváldálâš, ko paijeel peeli jesânij láá mielđi. Mielđi orroon annojeh meiddei toh toimâorgaan jesâneh, kiäh uásálisteh čuákkimân šleđgâlávť.

lävtuttás: Saavâjođetteijee paahud mielđi orroid sehe čuákkim lavâlâšvuođâ já meridemváldálâšvuođâ.

Miärádâs:

2§ Pevdikirje tärhisteijee valjim

Laapi pyereestvaijeemkuávlv haldâttâhnjuolgâdâs 166 § mielđ pevdikirje tolâmist já siskâldâsâst västid toimâorgaan

saavâjođetteijee. Jis saavâjođetteijee já pevdikirjetuálee iává lah siämmáá uáivilist čuákkim joođoost, čálloo pevdikirje saavâjođetteijee uáinu mielđi. Pevdikirje vuáláčáálá saavâjođetteijee já nannee pevdikirjetuálee. Pevdikirje tärhisteh vuovijn, mon toimâorgaan lii meridâm. Pevdikirje pyehtih vuáláčäälliđ já tärhistid šleđgálávt.

Sämikielâ stivrimjuávkun väljeje h oovtâ pevdikirjetärhisteijee.

lävtuttâs: Sämikielâ stivrimjuávkku väljee pevdikirjetärhisteijee.

Miäradâs:

3§ Pargo-oornig tuhhiitem

1§ Čuákkim lavâlâšvuotâ já meridemvâldâlâšvuotâ

2§ Pevdikirje tärhisteijee valjim

3§ Pargo-oornig tuhhiitem

4§ Sämikielâ stivrimjuávhu iävtuttâs toimân sämikielâlij mielâtiervâsvuotâpalvâlusâi finnimvuodâ turviimân

5§ Vuolgättemsavâstállâm sämikielâ stivrimjuávhu sämikielâlij já kulttuurmiäldâsij palvâlusâi olâšumân kyeskee muštâlus valmâštállâm toorjân

6§ Eres ääših

7§ Čuákkim lopättem

lävtuttâs: Sämikielâ stivrimjuávkku tuhhit äššilisto miäldâsii pargo-oornig.

Miäradâs:

4§ Sämikielâ stivrimjuávhu iävtuttâs toimân sämikielâlij mielâtiervâsvuotâpalvâlusâi finnimvuodâ turviimân

Tuávááš

Tuuli Miettunen, vt. oveddemhovdâ, sâmikielâliih já kulttuurmiäldásiih
palvâlusah

Sâmikielâ stivrimjuávhu iävtuttâs toimân sâmikielâlij
mielâtiervâsvuotâpalvâlusâi finnimvuodâ turviimân

Laapi pyereestvaijeemkuávlv haldâttâhnuolgâdus 37§ já laavâ
pyereestvaijeemkuávlvust 33§ mielâ sâmikielâ lävdikode pargon lii:
1) čielgâdiđ, árvuštállâđ já celkkiđ tast, maht kuávluvâldustiivrâ
miärädâsah vaigutteh kielâlij vuoigâdovuodâi keevâtlii olâšumân;
2) čielgâdiđ, árvuštállâđ já miäruštállâđ sâmikielâlij já kulttuurmiäldásij
palvâlusâi táárbu sehe čuávvuđ tai palvâlusâi finnimvuodâ já tääsi;
3) čielgâdmij, árvuštâlmij já čuávbum vuáđuld toohâđ kuávlustiivrân
iävtuttâsâid toimân sâmikielâlij já kulttuurmiäldásij palvâlusâi já
palvâluskuávlvust oovedmân sehe pargovievâ kielâtiervâsvuotâmiäššân já
kielâtiervâsvuotâ oovedmin;
4) adelid ihâsávt kuávlustiivrân muštâlus sâmikielâlij já kulttuurmiäldásij
palvâlusâi olâšumeest.

Laapi pyereestvaijeemkuávlv sâmikielâ stivrimjuávkkv lii kuullâm
seminarstis 15.5.2023 sâmmilij psykososiaallii torjuu ohtâdov Uuvjâ
hahâjodetteijee Heidi Eriksen Uuvjâ tooimâin já puátteevuodâst. Uuvjâ fáálâ
sâmikulttuur miäldásijd já sâmikielâlijd mielâtiervâsvuotâpalvâlusâid
vyeligâin šiälmâin sehe ravvuid, torjuu já krisâpargo äššigâs jieijâs
eenikielân (tavesâmikielâ, anarâškielâ, nuortâlâškielâ, suomâkielâ).
Palvâlus lii mávsuttem já tot fálloo väldikodálávt. Ohtâdâh lii vuáđudum
tuárjuđ sâmmilij já Suomâ staatâ koskâsii tuotâvuotâ- já
sovâdâttâtkomissio-pargo, mutâ Uuvjân puáhtâ väldid ohtâvuodâ tast
huolâhännâá, uásálist-uv tuotâvuotâ- já sovâdâttâtkomissio kulâmâid.
Uuvjâ toimâm lii älgâm ive 2022 Laapu pyecceetipšopirrâdov psykiatria
puáđussyergist. Ive 2023 aalgâst Uuvjâ sirdui Laapi pyereestvaijeemkuávlv
mielâtiervâsvuotâ- já uáivâdâspalvâlusâid. Uuvjâ pargeereesuurs lii 4,5
ppi. Uuvjâ tuáimâ pyereestvaijeemkuávlvust haavâ häämist. Uuvjâ ruttâd
statârâädi kanslia já ton toimâmâigi lii čonnum sâmmilij já Suomâ staatâ
koskâsii tuotâvuotâ- já sovâdâttâtkomissio paargon. Komissio toimâmâigi
nohá táálâá tiäđu mielâd ive 2023 loopân, kuás meiddei Uuvjâ
hahâruuttâdem nohá. Hahâjodetteijee Heidi Eriksen lasseen sâmikielâ
stivrimjuávkkv kuulâi seminarstis 15.5.2023 sâmikielâlij já
kulttuurmiäldásij palvâlusâi palvâlushoovdâ Mirja Laiti já Puátteevuodâ
soti-kuávdâš -haavâ äššitobdee Niila Rahko Uuvjâ ulguubel päccee
sâmikielâlij mielâtiervâsvuotâpalvâlusâi tiileest Laapi
pyereestvaijeemkuávlvust.

Sâmitigge (labdos 1), nuortâlâj sijdâčuákkim (labdos 2) já Sâmitige
nuorârâädi (labdos 3) lává toimâttâm Laapi pyereestvaijeemkuávlvun jieijâs
uáivil Uuvjâ toimâm turvim peeleeest hahâruuttâdem nuuhâm maŋa.

Kullum äššitobdei já Sâmitige já nuortâlâj sijdâčuákkim adelem
huámâšuumij vuáđuld Laapi pyereestvaijeemkuávlv sâmikielâ
stivrimjuávkkv iävtut kuávlustiivrân tooimâid sâmikielâlij
mielâtiervâsvuotâpalvâlusâi finnimvuodâ turviimân (labdos 4).

lävtuttäs:

Sämikielâ stivrimjuávku iävtut kuávlustiivrân (labdos 4) toimân sämikielâlij mielâtiervâsvuotâpalvâlusâi finnimvuodâ turviimân.

Miäradâs:

5§ Vuolgâtemsavâstállâm sämikielâ stivrimjuávhu sämikielâlij já kulttuurmiäldásij palvâlusâi olášumân kyeskee muštâlus valmâstállâm toorjân

5

Tuávááš

Tuuli Miettunen, vt. ovdedemhovdâ, sämikielâliih já kulttuurmiäldásiih palvâlusah

Laavâ pyereestvaijeemkuávlust (611/2021) 33§ mielâ sämikielâ lävdikode pargon lii

- 1) čielgâdiđ, árvuštállâđ já celkkiđ tast, maht kuávluváldustiivrâ miäradâsah vaigutteh kielâlij vuoigâdovuodâi keevâtlii olášumân;
- 2) čielgâdiđ, árvuštállâđ já miäruštállâđ pyereestvaijeemkuávlu ucceeblohokielân faallâm náál palvâlusâi táárbu sehe čuávvuđ tai palvâlusâi finnimvuodâ já tääsi;
- 3) čielgâdmij, árvuštâlmij já čuávbum vuáđuld toohâđ kuávlustiivrân iävtuttâsâid toimân kielâucceeblovo palvâlusâi já palvâluskuávlusij oovdedmân sehe pargovievâ kielâtáiduvátámâššân já kielâtááidu oovdedmin;
- 4) kyevtkielâlii pyereestvaijeemkuávlust, mon ucceeblohokielâ lii ruotâkielâ, toohâđ iävtuttâsâid kyevtkielâlij pyereestvaijeemkuávlui ohtsâšpaargon já pargojuáhun kyeskee sosiaal- já tiervâsvuotâhuolâttâs orniimist adelum laavâ 39 §:st uáivildum sopâmuš siskáldâssân, adeliđ sopâmušâst ciälkkámuš kuávluváldustiivrân sehe čuávvuđ sopâmuš olášume. Lävdikoddeest pyehtih leđe meiddei eres haldáttâhjuolgâdusâst meridum pargoh. Lävdikode kalga adeliđ ihásávt kuávlustiivrân muštâlus kielâucceeblovo palvâlusâi olášuumeest. Kuávlustivrâ addel kuávluváldustiivrân ciälkkámuš tooimâin, moid lävdikode adelem muštâlus addel aagâ.

Lasseen laavâ sosiaal- já tiervâsvuotâhuolâttâs orniimist (612/2021) 29§ mielâ pyereestvaijeemkuávlu kalga čuávvuđ jieijâs kuávlu aalmug pyereestvaijeem já tiervâsvuodâ aalmugjuávhui mielâ, jieijâs ornim sosiaal- já tiervâsvuotâhuolâttâs táárbu, finnimvuodâ, tääsi, vaigutteijeevuodâ já ovtviärdâsâšvuodâ, äššigâsâi palvâlusâi oohânheiviittem sehe sosiaal- já tiervâsvuotâhuolâttâs koloid já pyevtitteijeevuodâ. Pyereestvaijeemkuávlu kalga viärdádállâđ taan tiäđu västideijee eres pyereestvaijeemkuávloid kyeskee tiätun. Pyereestvaijeemkuávlu kalga ávhástállâđ ovdil mainâšum tiäđu ton ornimovdâsvástádâssân leijee sosiaal- já tiervâsvuotâhuolâttâs tiätujoođeetmist toimâm, pyevtittem já ekonomia stivrim, jođettem já

7

miäradâstoohâm toorjân.

Laapi pyereestvaijeemkuávlu strategiast 2023-2025 sâmikielâlij já kulttuurmiäldâsij palvâlusâi čuávumân láá miäruštállum čuávuvááh mittáreh: sâmikielâlij palvâlusâi äššigâsmacâttâs nuurrâm já kiedâvuššâm toimâmaalih láá valdâlum (juo/ij), sâmikulttuurvuálgusij monâttâlmij meeri (lhm), sâmikielâlij palvâlusâi äššigâsmeeri (lhm), sâmikieláid pargee pargei meeri (lhm), ohtsâšpargarááhtus Sâmitiggijn lii rahtum já valdâlum (juo/ij), sâmikielâlij jurgâlusâi meeri (lhm, jieijâs/uâstu, kielâ miel).

Laapi pyereestvaijeemkuávlu sâmikielâ stivrimjuávkku addel kuávlustiivrân vuossâmuu ihâsii muštâlusâs kielâucceeblovo palvâlusâi olâšumeest loppâive 2023. Sâmikielâ stivrimjuávkku tuálá vuolgâttemsavâstállâm muštâlus valmâštâlmist. Vuolgâttemsavâstâlmist stivrimjuávkku rävee sâmikielâlij já kulttuurmiäldâsij palvâlusâi ovdedem ovdâsvástâdâsohtâduv tast, maid tiäđuid tot haaliđ vuossâmuu ihâsii muštâlus siskeldiđ.

lävtuttâs: sâmikielâ stivrimjuávkku tuálá vuolgâttemsavâstállâm.

6§ Eres ääših

7§ Čuákkim lopâtem

lävtuttâs: Saavâjođetteijee looppât čuákkim.

Miäradâs:

Lahtoseh Sâmitigge uáivil (labdos 1), nuorttâlij sijdáčuákkim uáivil (labdos 2), Sâmitige nuorâiräädi uáivil (labdos 3), sâmikielâ stivrimjuávkku iävtut tooimâid sâmikielâlij mielâtiervâsvuotâpalvâlusâi finnimvuodâ turviimân (labdos 4).

Jyehim

Tiättun

lapha.fi

Lapin hyvinvointialue

Lappi buresveadjinguovlu
Laapi pyereestvaijeemkuávlu
Lappi pue'rrvââjjamvu'vdd

Äššilisto